

**OBČINA TRBOVLJE
ŽUPANJA**

Mestni trg 4, 1420 TRBOVLJE

tel.: 0356/34-800, faks: 0356/27-986, obcina.trbovlje@trbovlje.si

9.

Številka: 141-1/2020-1
Datum: 26. 3. 2020

**OBČINSKI SVET
OBČINE TRBOVLJE**

ZADEVA: Letno poročilo o uresničevanju akcijskega načrta projekta »Občina po meri invalidov« letu 2019 v občini Trbovlje

Pravna osnova: Statut Občine Trbovlje
(Uradni vestnik Zasavja, št. 19/16, 12/18 in 4/20)

Namen: Razprava in sprejem

Priloge: Obrazložitev
Predlog sklepa
Poročilo

Poročevalka: Mateja CAMPLIN TAHIROVIČ

OBRAZLOŽITEV

Projekt »Občina po meri invalidov« je Zveza delovnih invalidov Slovenije (v nadaljevanju: ZDIS) oblikovala na osnovi pobud svojega članstva in je odgovorna nosilka projekta. Oblikovala ga je z namenom, da bi v čim večji meri spodbudila lokalne skupnosti k načrtnim in trajnim dejavnostim za doseganje večje kakovosti življenja invalidov v njihovem primarnem okolju, za njihovo socialno vključenost in sodelovanje v družbenem življenju kraja - za večjo kakovost življenja vseh občanov.

Občinski svet Občine Trbovlje je na svoji 19. seji v marcu 2005 sprejel predlog Programa za neodvisno življenje invalidov, potrdil analizo dostopnosti objektov in soglašal z vključitvijo v projekt »Občina po meri invalidov«. Župan je imenoval posebno delovno skupino – Komisijo za pripravo analize položaja invalidov v občini Trbovlje, s podpisom izjave pa je župan prevzel odgovornost za izvedbo projekta. Izdelan je bil tudi Program za neodvisno življenje invalidov. Upravni odbor ZDIS je v začetku novembra 2005 na svoji seji sprejel sklep, da se Občini Trbovlje podeli listino »Občina po meri invalidov«.

Svečana podelitev listine »Občina po meri invalidov« je bila 15. decembra 2005 v gledališki dvorani Delavskega doma Trbovlje.

Listina »Občina po meri invalidov« je priznanje občini, ki pri delu upošteva različnost potreb vseh svojih občanov, načrtno razvija, spodbuja in realizira dejavnosti in ukrepe, ki bistveno prispevajo k večji kakovosti osebnega življenja invalidov in njihovih družin, ustvarja možnosti za njihovo socialno vključenost in za aktivno udeležbo v družbenem življenju občine z namenom udejanjanja pravic človeka in državljana. Listina na drugi strani prinaša občini tudi obveznosti in naloge, z njihovim postopnim uresničevanjem pa se trudimo, da bi pripomogli k samostojnejšemu in bolj neodvisnemu življenju invalidov v naši sredini. Po štirinajstih letih aktivnega dela na tem projektu ugotavljamo, da je projekt med nami lepo zaživel. Kar nekaj stvari je bilo že realiziranih, zavedamo pa se, da je potrebno še veliko narediti, da bi lahko rekli, da imajo invalidne osebe enake pravice in možnosti kot ostali ljudje. V Poročilu o izvajanju akcijskega načrta za leto 2019 smo podrobno predstavili aktivnosti na projektu »Občina po meri invalidov« za leto 2019.

Z ozaveščanjem širše in strokovne javnosti vplivamo na spremembo dojemanja invalidnosti v družbi. Cilj ozaveščanja je odstranjevanje ovir za enakopravno udeležbo invalidov.

Za realizacijo nekaterih ciljev ni potrebno veliko finančnih sredstev, potrebna je le dobra volja ljudi in pripravljenost pomagati ljudem, ki pomoč potrebujejo.

Pripravila:

Mateja CAMPLIN TAHIROVIČ

višja svetovalka za družbene dejavnosti

**Podžupanja Občine Trbovlje
Maja KRAJNIK**

po pooblastilu št. 032-2/18-8
z dne 13. 12. 2018

PREDLOG

Na podlagi 19. člena Statuta Občine Trbovlje (Uradni vestnik Zasavja, št. 19/16, 12/18 in 4/20) ter 65. člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Trbovlje (Uradni vestnik Zasavja, št. 12/18), je Občinski svet Občine Trbovlje na svoji ____ redni seji, dne _____ sprejel naslednji

SKLEP

1.

Občinski svet Občine Trbovlje sprejme »Poročilo o izvajanju akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v letu 2019 v občini Trbovlje«.

2.

Sklep velja takoj.

Številka:

Datum:

**Podžupanja Občine Trbovlje
Maja KRAJNIK**

po pooblastilu št. 032-2/18-8
z dne 13. 12. 2018

OBČINA TRBOVLJE

ŽUPANJA

Mestni trg 4, 1420 TRBOVLJE, tel.: 0356/34-730, 34-800,
faks: 0356/27-986, e-mail: obcina.trbovlje@trbovlje.si

DRUŠTVO INVALIDOV TRBOVLJE
ULICA 1. JUNIJA 4
1420 TRBOVLJE
TELEFON: 03-56-31450: 31455
FAX: 03-56-31451
E-mail: di.trbovlje@siol.net
TRANSAKCIJSKI RAČUN: pri LB Trbovlje
26330-0089476126 DŠ48026450

LETNO POROČILO O URESNIČEVANJU AKCIJSKEGA NAČRTA PROJEKTA »OBČINA PO MERI INVALIDOV« LETU 2019 V OBČINI TRBOVLJE

predsednik
Društva invalidov Trbovlje

Vesel ŠALJA

podžupanja
Občine Trbovlje

Maja KRAJNIK

Datum: 26. 3. 2020
Številka: 141-1/2020-1

KAZALO:

1. Uvod	3
2. Področje obveščanja in ozaveščanja občanov	4
3. Skrb za zdravje	5
4. Rehabilitacijski programi	7
5. Strokovno podporne storitve in programi	8
7. Izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter invalidov	14
8. Zaposlovanje invalidov	18
9. Stalna materialna varnost in spodbujanje aktivnega delovanja	19
10. Družinsko življenje in spoštovanje osebne integritete	21
12. Udejstvovanje na področju športa	23
13. Verske aktivnosti	24
14. Zaključek	24

1. Uvod

Projekt »**Občina po meri invalidov**« je Zveza delovnih invalidov Slovenije (ZDIS) oblikovala na osnovi pobud svojega članstva in je odgovorna nosilka projekta. Oblikovala ga je z namenom, da bi v čim večji meri spodbudila lokalne skupnosti k načrtnim in trajnim dejavnostim za doseganje večje kakovosti življenja invalidov v njihovem primarnem okolju, za njihovo socialno vključenost in sodelovanje v družbenem življenju kraja - za večjo kakovost življenja vseh občanov.

Projekt spodbuja občino kot lokalno samoupravno skupnost, da se skladno s svojo vlogo odgovorno odziva na potrebe in interese vseh občanov, torej tudi tistih s tako imenovanimi posebnimi potrebami; da skrbi za čim bolj kakovostno življenje v skupnosti in pri tem upošteva različnost njihovih potreb in možnosti; da povezuje dejavnost in odgovornost različnih javnih služb, pa tudi gospodarskih dejavnikov v občini. Izjemno pomembno je, da daje civilni družbi prostor in možnost, da uveljavi svojo tvorno vlogo in aktivira svoje člane, torej tudi invalide, v skupnem delovanju.

Uresničevanje projekta je pomembno za vse invalide v občini, saj se odziva na raznovrstne potrebe in interese invalidov ter spodbuja povezovanje in usklajeno delovanje vseh invalidov oziroma invalidskih organizacij na lokalni ravni. Istočasno se projekt odziva tudi na potrebe drugih skupin občanov (na primer starejše) in tako prispeva k večji kakovosti skupnega življenja.

ZDIS je s projektom "Občina po meri invalidov" uveljavil nov metodološki pristop k uresničevanju Standardnih pravil za izenačevanje možnosti invalidov. Skladno s svojim statusom reprezentativne invalidske organizacije, poslanstvom, cilji in nalogami organizacije, številnimi mednarodnimi dokumenti, ki jih je dolžna uresničevati država, pa tudi občine, razvija celovito zasnovo uresničevanja teh dokumentov na lokalni ravni. Agenda 22 predstavlja dober praktičen pripomoček. Sprejeta Konvencija o pravicah invalidov daje projektu dodatne možnosti za doseganje ciljev projekta.

Sodobni pogled na invalidnost temelji na človekovih pravicah, na prepovedani diskriminaciji in zagotavljanju enakih možnosti in enakih obvez za vse. Invalidi so ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi in senzoričnimi okvarami, ki jih v vsakdanjem življenju ovirajo ali omejujejo pri tem, da bi lahko enako, polno, učinkovito in enakopravno sodelovali v družbi. Zato se vsi, ki lahko pripomoremo k boljšemu življenju invalidov, trudimo, da bi vsak po svojih močeh dodal svoj prispevek k uresničevanju nalog in ciljev, ki smo si jih skupaj zastavili s projektom »Občina po meri invalidov«. Tudi v zadnjem letu je bilo čutiti pozitiven odziv občanov, društev, organizacij, zavodov, medijev in širše javnosti v povezavi s projektom. Vsak od nas lahko prispeva kamenček v mozaik napredka in vsak kamenček šteje.

Skladno s Pravilnikom ZDIS o podelitvi listine »Občina po meri invalidov« mora občina vsako leto zvezi predložiti poročilo o izvajanju akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v občini.

V spodnjih poglavjih so zajete aktivnostih društev, organizacij, zavodov in Občine Trbovlje v letu 2019.

2. Področje obveščanja in ozaveščanja občanov

Z ozaveščanjem in informiranjem širše in strokovne javnosti je treba zagotoviti dojemanje invalidov kot enakovrednih in enakopravnih članov družbe.

Občina Trbovlje ima svoje kanale obveščanja razpletene preko spletne strani, Facebooka in Twitterja, kjer je vsakodnevno prisotna. Na občinski spletni strani je tudi rubrika «Odgovori in vprašanja novinarjev» in posebna stran namenjena projektu »Občina po meri invalidov«.

Ker pa elektronski mediji ne pridejo v vse domove, smo poskrbeli tudi za vse tiste, ki teh medijev ne spremljajo.

Aprila 2012 je na vse naslove gospodinjstev v Občini Trbovlje prispel prvi brezplačen izvod časopisa Sr(e)čno Trbovlje. V letu 2019 smo izdali 4 številke časopisa. Z njim želimo vse občane in občanke seznaniti z dogajanjem v občini, z novostmi in raznimi projekti. Vsem ostalim obiskovalcem naše spletne strani pa je naš časopis dosegljiv na povezavi <http://www.srcnotrbovlje.si/>, kjer so objavljene tudi tiste novice, ki zaradi prostorske stiske niso v tiskani izdaji. V časopisu s svojimi prispevki sodelujejo tudi humanitarna in invalidska društva, ki aktivno delujejo na področju Trbovelj. Brezplačni časopis so prejela vsa gospodinjstva v Trbovljah. Naklada je bila 7.500 izvodov.

Občina Trbovlje na svojih spletnih straneh redno obvešča občane in vse druge uporabnike interneta o aktivnostih v občini. Stran je sproti ažurirana, vsako društvo ali organizacija pa ima možnost brezplačne objave svojih obvestil, novic in vabil.

Sredstva v višini 13.084 € so bila namenjena za objavo novic, razpisov, obvestil, informiranju poslušalcev o delu občinske uprave in občinskega sveta, objavo povabil na različne prireditve in čestitk ob občinskem in državnih praznikih na lokalnih radijskih postajah.

Lokalne televizije v svoj program vključujejo vse pomembne dogodke v občini. Gre za programsko sodelovanje po pogodbi z lokalno televizijo in sicer za objave, ki se nanašajo na informiranje o delu občine, občinskega sveta, delu zavodov, podjetij, društev in občanov; objave intervjujev z županjo ter objave obvestil, oglasov in voščil, snemanje ter predvajanje občinskih sej in drugih prireditev, objave obvestil županje na videostraneh, snemanje in predvajanje novinarskih konferenc ipd. V ta namen je bilo iz proračuna občine Trbovlje porabljenih 13.092 €.

Obveščanje poteka tudi preko elektronskih in tiskanih medijev v Zasavju, za ta namen je občina v letu 2019 porabila 5.090 €.

Društvo invalidov Trbovlje ima v centru mesta ob objektu na naslovu Ulica 1. junija 4, postavljeno informativno tablo, kjer redno obvešča svoje člane in tudi druge občane o dogajanju v društvu.

V vzgojno izobraževalne zavode, vrtce in osnovne ter srednje šole, so integrirane osebe s posebnimi potrebami, tako da lahko ostali otroci razvijajo pozitiven odnos do različnosti, invalidnosti. Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje ima v svojem programu dela tudi prostovoljno delo v Domu upokojencev Franc Salamon Trbovlje (DUFS) in Varstveno delovnem centru Zagorje ob Savi (VDC Zagorje), kjer dijaki nudijo družabništvo, saj je tudi tako delo ena izmed oblik izobraževanja na tej srednji šoli.

Področje obveščanja občanov je s strani občine financirano v zadostnem obsegu, zato menimo, da so informacije vsem, ki jih želijo, dobro dostopne. Zavedamo se pomembne vloge vseh medijev pri ozaveščanju javnosti, zato medije redno seznanjamo o vseh novostih.

3. Skrb za zdravje

V občini Trbovlje imamo pokrito tako primarno kot sekundarno zdravstveno mrežo. Na primarni deluje javni zavod **Zdravstveni dom Trbovlje (ZDT)**, na sekundarni pa **Splošna bolnica Trbovlje (SBT)**.

Dejavnost ZDT v letu 2019 je bila usmerjena v ustanovitev dveh novih centrov, pridobitev zdravnikov za ambulante družinske medicine in postavitve vrstomatov. Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov in Center za duševno zdravje odraslih sta pomembna za celotno Zasavje, napredek pa predstavlja tudi nadgradnja razvojne ambulante s Centrom za zgodnjo obravnavo otrok in mladostnikov. Sistemsko olajšanje dela v ambulantah družinske medicine predstavlja uvedba sistema vrstomatov in mobilne aplikacije za elektronsko naročanje. Slednje pozdravljajo tudi pri občinskem društvu invalidov, hkrati pa opozarjajo na predolge čakalne vrste v zdravstvu, tudi čakalne vrste za fizioterapijo povezano z rehabilitacijo.

V skrbi za boljše zdravje in varnost vseh, tudi invalidov, so v letu 2019 izvedli potrebne investicije v požarno sanacijo stavbe, nakup reševalnega vozila in v nakup opreme. Največja investicija je bila nabava reševalnega vozila v vrednosti 177.837 evrov, od katerih je 49.576 tisočakov prispevalo Ministrstvo za zdravje. V sklop večjih nakupov spada še nov ultrazvok v dispanzerju za žene in nov zobni rentgen ter OCT in foropter v okulistični ambulanti, dotrajanega pa je zamenjal nov zobozdravstveni stol.

Občina Trbovlje je na podlagi Pravilnika o sofinanciranju programa Droga, v katerem je opredeljeno, da se sofinancirajo posamezni programi izvajalcev, namenjeni informiranju v zvezi z drogami, organizaciji raznih predavanj na temo drog in drugim dejavnostim v zvezi s preprečevanjem tovrstne odvisnosti, tudi v letu 2019 objavila javni poziv.

Pogodbe so bile sklenjene s sedmimi izvajalci (Društvo Projekt Človek, SOCIOS – zavod socialnih storitev, GESS Trbovlje, STPŠ Trbovlje, OŠ Ivan Cankar Trbovlje, ZD Trbovlje in ŠHD Človek) in sofinancirali 26 različnih programov. Za ta namen je bilo porabljenih 3.756 EUR.

Občina Trbovlje je po zakonu zavezanka za plačilo obveznega zdravstvenega zavarovanja za tiste občane, ki so državljani Republike Slovenije, s stalnim prebivališčem v občini Trbovlje, brez prejemkov in niso zavarovani iz drugega naslova. Občina krije tudi obvezno zdravstveno zavarovanje za otroke do 18. leta, ki zaradi različnih razlogov ne morejo biti zavarovani po starših oziroma skrbnikih. Za obvezno zdravstveno zavarovanje občanov je bilo leta 2019 porabljenih 237.739 €, kar je omogočilo zavarovanje približno 590 upravičencem mesečno.

V letu 2019 je bil sklenjen Dogovor o sofinanciranju programa celostne terapevtske obravnave otrok z motnjami v razvoju med **Občino Trbovlje, Občino Zagorje ob Savi, Občino Hrastnik in Zdravstvenim domom Trbovlje**. Program v razvojnem oddelku Vrta Trbovlje izvaja diplomirana delovna terapevtka s specialnimi znanji (Bobath RNO za delo z otroki) v okviru celostne obravnave otrok z motnjami v razvoju. Otroci so v tem času precej napredovali, izboljšala se je njihova motorika, govor, drža telesa je lepša, pri individualnem delu zdržijo dlje. S strokovnimi delavci v oddelku je delovna terapevtka delila svoje izkušnje, svoje znanje, pripomogla je pri načrtovanju dela s svojimi idejami ter nasveti o dejavnostih ter uporabi didaktičnih sredstev. Starši otrok so z njenim vključevanjem v skupino in individualnim delom z njihovimi otroki zelo zadovoljni. Opazili so napredek pri svojih otrocih. Za ta namen je občina zagotovila svoj delež v višini 3.311 €.

V novembrski številki časopisa Sr(e)čno je bil objavljen obsežen članek o organiziranih presejalnih programih:

državni presejalni program za raka dojke

državni program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vratu

državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki

Časopis doseže vsa gospodinjstva, torej tudi tiste posameznike, ki niso veščih novih tehnologij in prisegajo na ta način obveščanja.

V Trbovljah smo v zadnjih nekaj letih pozornost posvetili tudi namestitvi avtomatskih defibrilatorjev, ki lahko s pravočasnim ukrepanjem rešijo marsikatero življenje.

Vir: <https://www.facebook.com/pg/AED-Zasavje-226847107396619/posts/> (18. 3. 2020)

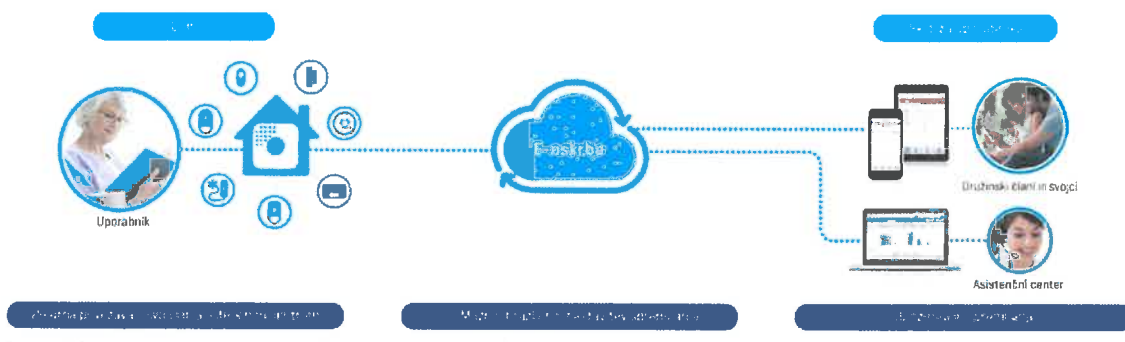
Občina Trbovlje se je leta 2018 pridružila občinam, ki svojim starejšim in invalidnim občanom subvencionirajo socialno varstveno storitev socialnega servisa osebnega telefonskega alarma oziroma oskrbe na daljavo. Dovoljenje za izvajanje te storitve je družbi Telekom Slovenije izdalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Vir: <https://www.telekom.si/zasebni-uporabniki/ponudba/e-oskrba> (18. 3. 2020)

Upravičenci morajo izpolnjevati dva od treh pogojev, in sicer:

- starost 70 let v času oddaje vloge,
- bivajo sami ali v širši družini, katere družinski člani so zaradi službenih obveznosti ali drugih neodložljivih obveznosti zdravstvene narave, odsotni,
- gre za osebe s težjimi kroničnimi boleznimi, invalidne osebe, slepe in slabovidne, gluhe in naglušne, osebe s starostnimi znaki, ipd.

Vir: <https://www.telekom.si/zasebni-uporabniki/ponudba/e-oskrba> (18. 3. 2020)

V letu 2019 je občina socialno varstveno storitev socialnega servisa osebnega telefonskega alarma v višini 10 € mesečno subvencionirala 26 občanom, skupaj pa za ta namen namenila 1.431 €.

4. Rehabilitacijski programi

Občina Trbovlje je skladno z zakonodajo s področja socialnega varstva dolžna zagotavljati tudi mrežo javne službe za izvajanje socialno varstvene storitve pomoč družini na domu. V občini Trbovlje izvaja to dejavnost DUFS. V letu 2019 je bilo za ta namen porabljenih 176.501 €. Število upravičencev do pomoči na domu je približno 110, storitev pa je izvajalo 11 socialnih oskrbovalk DUFS Trbovlje. Z izvajanjem pomoči na domu se zmanjša število čakajočih za sprejem v domsko oskrbo, ta oblika oskrbe pa je tudi bistveno cenejša od institucionalnega varstva.

Skladno z veljavno zakonodajo je **Občina Trbovlje**, poleg Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, sofinancirala dejavnost Centra za socialno delo Zasavje – enote Trbovlje. Za ta namen je bilo v letu 2019 porabljenih 1.000 €.

Zaradi visoke stopnje obolelosti otrok na dihalih in na podlagi mnenja zdravstvene službe otroškega dispanzerja ZDT, občina vsako leto sofinancira rehabilitacijo oziroma letovanje obolelih otrok na dihalih in rehabilitacijo otrok z zdravstvenimi težavami iz socialno ogroženih družin. Otroški dispanzer ZDT že vrsto let sodeluje pri izboru in nadzoru otrok, ki nato v organizaciji Društva prijateljev mladine Trbovlje letujejo v otroških letoviščih. Letovanja v otroškem letovišču Savudrija se je udeležilo 19 otrok z zdravstveno indikacijo. Cena letovanja na posameznega otroka je znašala 330 €, Skupni znesek letovanja je znašal 6.270 €, od tega je **Občina Trbovlje** krila v znesku 6.000 €.

Občina Trbovlje vsako leto objavi javni razpis za sofinanciranje dejavnosti invalidskih in humanitarnih organizacij. V letu 2019 je sredstva na podlagi sklenjenih pogodb prejelo 27 invalidskih oziroma humanitarnih organizacij (12 s sedežem v občini Trbovlje in 15 s sedežem izven občine Trbovlje). Sredstva so bila namenjena za financiranje socialnih programov, v katerih so vključena tudi sredstva za rehabilitacijske programe. Porabljenih je bilo 17.782 €. 70 % teh sredstev se je po merilih in kriterijih, določenih v pravilniku, razdelilo

med društva s sedežem v Trbovljah, 30 % sredstev pa med društva s sedežem izven Trbovelj, vendar so njihovi člani tudi občani naše občine.

Z. št.	INVALIDSKE IN HUMANITARNE ORGANIZACIJE	Naslov	Kraj	Znesek 2019
SEDEŽ V OBČINI TRBOVLJE				
1.	DRUŠTVO VOJNIH INVALIDOV ZASAVJE	Ulica 1. junija 4	1420 Trbovlje	1.195
2.	DRUŠTVO DIABETIKOV ZASAVJE	Ulica 1. junija 4	1420 Trbovlje	1.113
3.	DRUŠTVO HRBTENIČARJEV ZASAVJE	Savinjska cesta 9 a	1420 Trbovlje	618
4.	DRUŠTVO OSTEOPOROZE TRBOVLJE	Ulica 1. junija 2	1420 Trbovlje	989
5.	DRUŠTVO INVALIDOV TRBOVLJE	Trg revolucije 26	1420 Trbovlje	2.040
6.	LIONS KLUB TRBOVLJE	Partizanska cesta 49	1420 Trbovlje	783
7.	DRUŠTVO ZA AVTIZEM DAN	Novi dom 33 b	1420 Trbovlje	886
8.	SOŽITJE - DRUŠTVO ZA POMOČ OSEBAM Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU TRBOVLJE	Mestni trg 5 a	1420 Trbovlje	1.092
9.	DRUŠTVO UPOKOJENCEV TRBOVLJE	Ulica 1. junija 16	1420 Trbovlje	907
10.	MEDGENERACIJSKO DRUŠTVO UPANJE TRBOVLJE	Kolonija 1. maja 21	1420 Trbovlje	1.195
11.	DRUŠTVO LEDVIČNIH BOLNIKOV ZASAVJA	Rudarska cesta 7	1420 Trbovlje	886
12.	ŽUPNIJSKA KARITAS Sv. MARTIN TRBOVLJE	Trg Franca Fakina 31	1420 Trbovlje	742
SEDEŽ IZVEN OBČINE				
1.	MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH LJUBLJANA	Jamova cesta 5	1000 Ljubljana	386
2.	ZDRUŽENJE MULTIPLE SKLEROZE SLOVENIJE - PODRUŽNICA ZASAVJE	Maroltova ulica 14	1000 Ljubljana	386
3.	DRUŠTVO PARAPLEGIKOV LJUBLJANSKE POKRAJINE	Dunajska cesta 188	1000 Ljubljana	386
4.	DRUŠTVO ZAUPNI TELEFON SAMARIJAN	Ulica Janeza Pavla II. 13	1000 Ljubljana	386
5.	DRUŠTVO PSORIATIKOV SLOVENIJE - PODRUŽNICA ZASAVJE	Engelsova ulica 6	2000 Maribor	386
6.	DRUŠTVO ONKOLOŠKIH BOLNIKOV SLOVENIJE	Poljanska cesta 14	1000 Ljubljana	386
7.	DRUŠTVO ZA ZDRAVILNE RASTLINE ZASAVJE	Cesta Borisa Kidriča 11 a	1410 Zagorje ob Savi	253
8.	OZARA SLOVENIJA - NACIONALNO ZDRUŽENJE ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA	Ljubljanska ulica 9	2000 Maribor	366
9.	ZASAVSKI KLUB CEREBROVASKULARNIH BOLNIKOV IN INVALIDOV ZASAVJE	Izlake 13	1411 Izlake	213
10.	ZASAVSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO	Cankarjev trg 2	1410 Zagorje ob Savi	353
11.	ŠENT - SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA DUŠEVNO ZDRAVJE	Belokranjska 2	1000 Ljubljana	386
12.	DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE LJUBLJANA	Letališka cesta 33	1000 Ljubljana	386
13.	DRUŠTVO ZA POMOČ PO NEZGODNI POŠKODBI GLAVE VITA	Dunajska cesta 106	1000 Ljubljana	386
14.	DRUŠTVO ZA KRONIČNO VNETNO ČREVESNO BOLEZEN	Ljubljanska ulica 5	2000 Maribor	386
15.	SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA PREPREČEVANJE SAMOMORA	Tržaška 132	1000 Ljubljana	293
			SKUPAJ	17.784

5. Strokovno podporne storitve in programi

Občina Trbovlje se je v letu 2019 na pobudo **Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo (IRSSV)** priključila projektu »Scirocco exchange«. IRSSV je namreč s 1. 1. 2019 začel izvajati drugi del mednarodnega projekta SCIROCCO, ki ga sofinancira Evropska komisija in v katerem sodeluje 9 evropskih držav. Projekt je namenjen razvoju integrirane oskrbe na lokalni ravni, vanj pa je v Sloveniji trenutno vključena Občina Trbovlje.

Do oktobra 2019 so bile v sklopu projekta na strani IRSSV izvedene številne aktivnosti, in sicer začetni posvet partnerjev projekta v Luksemburgu, nadgradnja Zrelostnega modela integrirane oskrbe SCIROCCO in razširitev ocenjevalnega orodja, prevod ocenjevalnega orodja v jezik držav partneric, srečanje partnerjev na Slovaškem ter izvedba ocenjevanja zrelosti okolja. Sočasno so se odvijale tudi druge aktivnosti (npr. predstavitve na konferencah, kongresih) z namenom širjenja znanja in izkušenj s projekta SCIROCCO.

V letu 2019 je bila naloga **Občina Trbovlje** pripraviti nabor deležnikov in izvajati koordinacijo med njimi in IRSSV. Vsi deležniki: DUFŠ Trbovlje, CSD Zasavje - enota Trbovlje, Zdravstveni dom Trbovlje, Društvo upokojencev Trbovlje, Društvo invalidov Trbovlje, Medgeneracijsko društvo Upanje Trbovlje, VDC Zagorje ob Savi, Mladinski center Trbovlje, Zasavska ljudska univerza in Občina Trbovlje, so v prvi fazi vsak zase izpolnili precej zahteven spletni

vprašalnik. Sledil je obisk IRSSV na skupni delavnici, 27. 11. 2019, kjer je bila predstavljena analiza vprašalnika in postavljene prioritete na področju dolgotrajne oskrbe glede. IRSSV bo na tej osnovi oblikoval oceno pripravljenosti občine na integrirano oskrbo. Pripravljenost se bo merila na podlagi »Zrelostnega modela integrirane oskrbe SCIROCCO«, kot kaže spodnja slika.

Vir: <https://www.sciroccoexchange.com/news-events/scirocco-exchange-webinar-26-march-2020-1400-1500-cet-1300-1400-gmt> (26. 3. 2020)

Posamezna področja zrelostnega modela, ki so bila zajeta tudi v vprašalniku za deležnike, so sledeča:

- pripravljenost za spremembe,
- odporne strukture in upravljanje,
- storitve e-oskrbe,
- standardizacija in poenostavitve,
- financiranje,
- premagovanje ovir,
- populacijski pristop,
- krepitev moči državljanov,
- metode evalvacije,
- zeleni obseg integracije,
- uvajanje inovacij in
- razvoj kadrov.

Občina Trbovlje je skladno z zakonodajo s področja socialnega varstva dolžna zagotavljati tudi mrežo javne službe za izvajanje socialno varstvene storitve pomoč družini na domu. V občini Trbovlje izvaja to dejavnost DUFS. V letu 2019 je bilo za ta namen porabljenih 176.501 €. Število upravičencev do pomoči na domu je približno 110, storitev pa je izvajalo 11 socialnih oskrbovalk DUFS Trbovlje. Z izvajanjem pomoči na domu se zmanjša število čakajočih za sprejem v domsko oskrbo, ta oblika oskrbe pa je tudi bistveno cenejša od institucionalnega varstva.

Skladno z veljavno zakonodajo je **Občina Trbovlje**, poleg Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, sofinancirala dejavnost Centra za socialno delo Zasavje – enote Trbovlje. Za ta namen je bilo v letu 2019 porabljenih 1.000 €.

Različnost je ena izmed tematik, ki so redno na programu dejavnosti **Mladinskega centra Trbovlje (MCT)**. Z različnimi aktivnostmi, orodji (delavnice, razstave, pogovorni večeri) obravnavajo teme različnosti z namenom, spodbujanja strpnosti in sožitja med ljudmi. Letno izvajajo tudi aktivnosti s področja humanitarnosti.

MCT je koordinator projektov Evropske prostovoljne službe, ki v sodelovanju z ostalimi javnimi zavodi in organizacijami gosti evropske prostovoljce, ki se vključujejo v delo teh organizacij.

V mesecu oktobru 2019 so pripravili aktivnosti, ki ustrezajo kriterijem občine po meri invalidov, in sicer so:

- izvedli mednarodno mladinsko izmenjavo za projekt »Let's play together«, v okviru katere so mladi razvijali aktivnosti dostopne vsem, ne glede na njihovo morebitno oviranost;
- izvedli festival »Igraj se z mano«, kjer so mladi izvajali aktivnosti za širšo javnost, k sodelovanju pa so povabili učence obeh zasavskih šol s prilagojenim programom.

MCT redno sodeluje pri humanitarnih akcijah, tako pri organizaciji, kot pri nudenju uporabe njihove infrastrukture in opreme.

MCT ima tudi kavarno, kjer je na voljo javni WC za osebe na invalidskih vozičkih in hotel, v katerem je na voljo soba s prilagojeno kopalnico in zadostnim prostorom za manevriranje z invalidskih vozičkom.

Dnevni center Šent Trbovlje (DC Šent) je javni, verificirani socialno varstveni program, ki v lokalnem okolju predstavlja pomemben del dopolnitve javne službe socialnega varstva na področju duševnega zdravja, v letu 2019 se je v individualno, skupinsko, timsko in skupnostno delo vključevalo 151 posameznikov s težavami v duševnem zdravju in njihovi svojci – iz Trbovelj in ostalih zasavskih občin. Osnovni cilj programa je doseči čim višjo stopnjo psihosocialne rehabilitacije in okrevanja oseb s težavami v duševnem zdravju.

DC Šent je nepogrešljiv na poti k večji samostojnosti in učenju uspešnega razreševanja vsakdanjih težav ter prevzemanja vloge v družbi. V program se vključuje ranljiva skupina oseb s težavami v duševnem zdravju in njihovi svojci. Večinoma gre za posameznike z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, se pa občasno vključujejo tudi posamezniki, ki potrebujejo pomoč pri premostitvi trenutne stiske.

Leto 2019 je bilo za delovanje programa DC Šent pomembno zaradi nadaljevanja in nadgradnje sodelovanja z različnimi akterji v lokalni skupnosti: Občino Trbovlje, Večgeneracijskim centrom Zasavje, ki deluje pod okriljem Zasavske ljudske univerze, Zdravstveno vzgojnim centrom ZDT, Glasbeno šolo Trbovlje, Območnim združenjem Rdečega križa Trbovlje, Karitasom Trbovlje, SIBAHE – Slovensko banko hrane, Društvom invalidov Trbovlje, CSD Zasavje – OE Trbovlje, Zavodom za kulturo Delavski dom Trbovlje). Vse aktivnosti v skupni organizaciji bogatijo njihov program.

Društvo invalidov Trbovlje (DIT) se je v letu 2019 pri svojem delu srečevalo z različnimi težavami – veliko je bilo problemov z uveljavljanjem delovnopравnih pravic invalidov. Te so razreševali z brezplačno pravno pomočjo na DIT s pomočjo prostovoljcev pravne stroke, enkrat mesečno pa so se lahko invalidi obrnili po pravni nasvet na ZDIS, kjer so jim prisluhnili univ. dipl. pravniki iz Pravno informacijskega centra Ljubljana. Na ta način so dobili ustrezno informacijo glede nadaljnjih postopkov. Reševali so socialno stisko in dodelili nekaj enkratnih finančnih pomoči. V okviru letnega programa dela so invalidom omogočili vključevanje v osem posebnih socialnih programov tako s področja socializacije, ohranjanja zdravja, kulturnega udejstvovanja (sekcija ročnih del in pevski zbor) ter možnosti uporabe brezplačne prenosljive karte za ogled abonmajskih predstav), izobraževanja in športne rekreacije. Z

delavko, ki je zaposlena preko projekta javnih del omogočajo članom dnevno informiranje in pomoč pri pisanju različnih vlog, pritožb, fotokopiranju, izven delovnega časa pa imajo na voljo tudi kontaktno številko (030/311-040), namenjeno razreševanju problematike invalidov.

Med strokovno podporne storitve in programe lahko štejemo tudi institut **družinskega pomočnika**, ki ga financirajo lokalne skupnosti. Na podlagi veljavne zakonodaje s področja socialnega varstva ima pravico do izbire družinskega pomočnika polnoletna oseba s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb (invalidna oseba). Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi nudi pomoč, ki jo le-ta potrebuje, lahko je tudi družinski član. Družinski pomočnik ima pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek v višini minimalne plače oz. sorazmernega dela plačila za izgubljeni dohodek v primeru dela s krajšim delovnim časom od polnega. Sredstva za delno plačilo za izgubljeni dohodek in del prispevkov za socialno zavarovanje zagotavlja občina. O tej pravici na podlagi javnega pooblastila z odločbo odloči pristojni center za socialno delo. V letu 2019 je imelo status družinskega pomočnika 16 oseb, za sofinanciranje delnega plačila za izgubljeni dohodek družinskim pomočnikom je bilo porabljenih 153.426 €.

6. Dostopnost objektov

Dostopnost je širok pojem, ki ne obsega le dostopa do grajenega okolja in odprave arhitektonskih ovir, temveč tudi dostop do informacij oziroma komunikacij in s tem omogoča invalidu vključitev v širše družbeno okolje oziroma v vse sfere človekovega življenja, kot so na primer izobraževanje, zaposlovanje, vključevanje v politično, športno in kulturno življenje ter dostopnost do zdravstvenih, socialnih in drugih storitev. Dostopnost daje invalidu možnost vključevanja v socialno, ekonomsko in politično življenje. Podatki kažejo, da v Sloveniji živi 170.000 invalidov ali 8,5 % celotne populacije.

Januarja 2019 je Občina Trbovlje s strani **Ministrstva za infrastrukturo, Službe za trajnostno mobilnost in prometno politiko**, prejela pobudo za testno sodelovanje pri projektni nalogi »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi«. Dogovor o sodelovanju med ministrstvom in občino je bil podpisan 2. 4. 2019.

Večletni projekt »Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi« financira Ministrstvo za infrastrukturo, vodi ga Geodetski inštitut Slovenije, partner projekta pa je zavod Beletrina, ki skrbi za spletno dostopnost.

Glavni cilj projekta je izboljšati mobilnost slepih in slabovidnih, gibalno oviranih, starejših in šolajočih otrok, ki se uvrščajo med bolj ranljive udeležence v prometu. Projekt bo omogočil dvig kakovosti življenja in mobilnosti ranljivih oseb, da se jim zagotovi enakovredno dostopnost in varno gibanje v prometu, kot tudi večjo integracijo invalidov v družbo. V nadaljnji fazi projekta bodo kot ciljne skupine vključeni tudi gluhi in naglušni ter osebe z motnjami v duševnem razvoju.

Projekt se vsebinsko usmerja v:

- načrtovanje fizične dostopnosti v mestih po Sloveniji, ki je definirana kot odsotnost ovir, ki bi invalidom in otrokom preprečevale, da se samostojno in varno orientirajo in gibljejo v prostoru;
- načrtovanje informacijske ter spletne dostopnosti v mestih po Sloveniji, ki je definirana kot možnost vzpostavitve stika in izmenjave informacij, ne glede na specifične potrebe, ki jih invalidu določa njegova oviranost.

Projekt bo omogočil celovito, redno vzdrževano in brezplačno uporabo prostorskih podatkov za mobilnost ranljivih oseb, ki jih bodo lahko pri svojem delu uporabljali raznovrstni

uporabniki, kot so občine, organizacije, podjetja itd. Podatki bodo na voljo za pregled, vizualizacijo in prenos preko brezplačnega javnega pregledovalnika. Dolgoročni cilj projekta je vzpostaviti redno vzdrževano enotno bazo podatkov o mobilnosti ranljivih skupin na ravni države.

Predstavniki občine so bili v letu 2019 prisotni na dveh dogodkih v okviru projekta:

- 30. 9. 2019: predhodni sestanek med predstavniki projekta in predstavniki občin Celje, Zreče in Trbovlje – vse tri občine so prepoznali kot občine, ki si prizadevajo za visoko kakovost življenja vseh svojih občanov.
- 19. 12. 2019: javna predstavitev projekta, ki bo omogočil fizično in digitalno dostopnost za ranljive skupine na celotnem območju Slovenije.

Rezultati dosedanjega dela projektne skupine in 21 slovenskih občin, ki so z ministrstvom podpisale dogovor, so dostopni na spletni strani, ki je razvita posebej za namen projekta: <http://dostopnost-prostora.si/>. Skladno z zastavljenimi cilji je dosežena standardizacija zajema in obdelave podatkov, vzpostavitev enotnega državnega sloja za mobilnost ranljivih skupin, standardizacija uporabniške izkušnje kartografskih gradiv.

Pomemben prispevek k fizični in spletni dostopnosti je **Občina Trbovlje** v letu 2019 omogočila s prenovo območja pred pošto, ki nosi ime Park kulture. V parku se namreč nahaja šest kulturnih točk, namenjenih počitku in nevsiljivi predstavitvi kulturnikov, ki še vedno ustvarjajo in so povezani s trboveljsko občino. V centru parka je nameščena umetniška skulptura – monolit. To je prvi takšen novomedijski objekt na prostem v Sloveniji.

Prenova območja je zajemala:

- obnovo obstoječega parkirišča na zgornjem platoju ter namestitev nadstrešnic za E-kolesa in tudi polnilnice za električne avtomobile,
- novo tlakovanje pločnikov, namestitev pitnika in novo postavitve klopi ter svetilk javne razsvetljave,
- ureditev širokega stopnišča z vmesnim podestom, ki povezuje zgornji in spodnji plato v osrednjem delu, opremljenega z ograjami in osvetlitvijo tudi ponoči,
- namestitev nadstrešnic nad klopcami, in sicer s solarnimi paneli, ki proizvajajo električno energijo in jo dajejo v omrežje,
- ureditev poti za premagovanje višinske razlike med zgornjim in spodnjim nivojem ceste za gibalno ovirane osebe in ostale obiskovalce prostora, in sicer diagonalno po brežini - poti so izvedene izmenično s klančinami in počivališči, tako, da je z vozičkom lažje premagovati višinsko razliko, ob strani so nameščene varnostne ograje, prilagojene vozičkom, ki preprečujejo zdrs vozička navzdol po brežini in obenem pripomorejo pešcem za oprijem in lažjo pot navzgor,
- namestitev meglilnikov ob osrednjih stopnicah z vodno meglo za vroče poletne dni,
- namestitev taktilnih oznak ob prehodih za prečkanje ceste na drugi del parka - povezujejo oba prehoda za pešce (čez lokalno in čez regionalno cesto) in kažejo slabovidnim pravo smer prehoda,
- postavitve digitalnega panoja z vsemi informacijami o našem kraju ob vzhodu brežine in informacijske table o vsebini in postavitvi parka, za lažjo orientacijo vse obiskovalcem.

Občina Trbovlje ima na svojih javnih površinah na voljo 37 parkirnih mest za invalide. Po podatkih **Upravne enote Trbovlje** je bilo v letu 2019 do invalidskih parkirnih kart upravičenih 500 občanov.

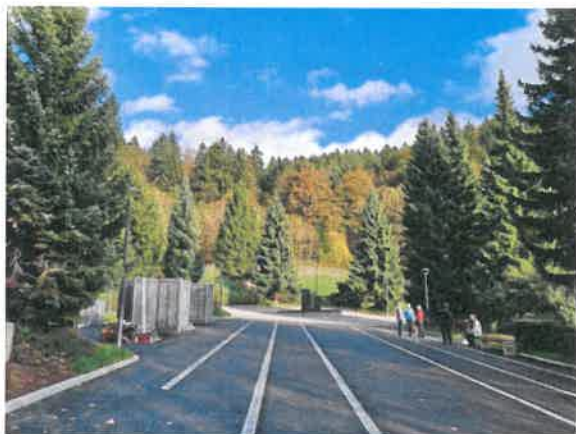
Pri nadzoru mirujočega prometa občinski redarji posebno pozornost posvečajo parkiranju vozil na mestih, ki so namenjena invalidom. Nadzor na mestih za invalide je za **Medobčinski inšpektorat in redarstvo Zasavje (MIR Zasavje)** prioriteta in se izvaja vsak dan.

Vir: <https://www.zon.si/poostreno-nad-parkiranjem-na-invalidskih-parkirnih-mestih/> (18. 3. 2020)

Leta 2019 je MIR Zasavje zaznal 32 kršitev parkiranja na parkirnih mestih za invalide, največ, kar 18 v bližini zdravstvenega doma in bolnišnice, preostale kršitve pa na Rudarski cesti, Ulici Sallaumines, Ulici 1. junija, Gimnazijski cesti, Mestnem trgu, Kešetovem, Opekarni in železniški postaji.

Javno podjetje Komunala Trbovlje, d. o. o. je v letu 2019 izvajalo prenovo pokopališča na območju Gabrskega, ob čemer se je prva faza, ki je bila finančno ovrednotena na 260.000 €, konec lanskega oktobra v celoti zaključila. Prenovili so dovozno pot in pešpot med starim delom pokopališča in rondojem s fontano v novem delu, hkrati pa so med fontano in severnim delom pokopališča vzpostavili novo povezovalno pot. Na zgornjem delu pokopališča so uredili polja za tako imenovane zelene pokope ter namestili nove zaščitne ograje okoli pokopališča.

Vir: <https://www.zon.si/gabrsko-pokopalisce-postaja-park-s-sprehajalnimi-potmi/> (20. 3. 2020)

Vir: <https://zasavje.si/obnova-pokopalisca-se-nadaljuje/> (20. 3. 2020)

V sklopu investicij **Občine Trbovlje** so bila na novo urejena avtobusna postajališča v zgornjem delu mesta. Na postajališčih Malgaj in Iskra (obojestransko), ki so bila urejena zadnja, so bile postavljene nadstrešnice za čakajoče, opremljena pa so tudi s taktilnimi tablami za slepe in slabovidne. Več posegov je bilo izvedenih na postajališčih pri Komunalni, na postajališču proti Gabrskemu oziroma pred starim gasilskim domom so bili zamenjani robniki, na novo asfaltiran pločnik in vozišče, zamenjana varnostna ograja in postavljena nadstrešnica. Ob prenovi oziroma modernizaciji lokalnih cest pa je treba poudariti, da občina vedno poskrbi za ureditev klančin ob pločnikih.

Društvo invalidov Trbovlje ugotavlja, da imajo invalidi veliko težav v bivalnem okolju, predvsem tisti, ki stanujejo v zgradbah brez dvigala in brez urejenih klančin. Deloma se problematika dostopnosti do večstanovanjskih objektov rešuje v sodelovanju med stanovalci in upravniki, ki se odločajo za ureditve klančin (primeri dobre prakse so na Ulici Sallaumines). Veliko težavo predstavlja tudi vsakodnevna higiena starejših in invalidnih oseb. Večina stanovanj ima v kopalnicah klasično kopalno kad, sredstev za adaptacijo kopalnic, primernih za starejše in predvsem gibalno ovirane osebe, pa ni. Morebitne obnove so zaostriši še pogoji kreditiranja fizičnih oseb, saj večina upokojenih invalidov nima več možnosti najema kredita bodisi za adaptacijo ali pa za prilagoditev opreme v stanovanju.

7. Izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter invalidov

V Republiki Sloveniji morajo biti v skladu s 56. členom ustave vsem državljanom zagotovljene enake pravice in možnosti izobraževanja in usposabljanja. Izobrazba je pomembna za razvoj človeka in njegovo udeležbo v družbi, za vstop na trg delovne sile in za razvoj osebnih zmogljivosti. Zato morajo biti invalidom dane enake možnosti udeležbe v celotnem izobraževalnem sistemu v rednih in posebnih programih na vseh stopnjah – od predšolske vzgoje do visokošolskega izobraževanja.

Vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami poleg predpisov, ki na splošno urejajo vzgojo in izobraževanje, ureja Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1). Otroci s posebnimi potrebami so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

V **Vrtcu Trbovlje** imajo v razvojni oddelek v enoti Mojca vključenih 6 otrok. V vseh enotah Vrtca Trbovlje imajo v šolskem letu 2019/20 27 otrok z odločbami Zavoda RS za šolstvo in jim vrtec omogoča dodatno strokovno pomoč (32 ur dodatne strokovne pomoči in 16 ur svetovalnih storitev). Dvema otrokoma je dodeljen stalni spremljevalec, enemu otroku pa začasni spremljevalec.

Vrtec Trbovlje aktivno sodeluje s Centrom za zgodnjo obravnavo otrok ter svojim zaposlenim omogoča izobraževanja, ki so bila v letu 2019 predvsem na temo avtizma, gibalno oviranih otrok, dela z otroki s hiperaktivnostjo in podobno.

Vrtec Trbovlje izvaja veliko programov, ki pa ne morejo biti vključeni v ekonomsko ceno storitve, kot so športne aktivnosti, ekološki programi, prireditve za otroke vrtca in izven, itd. Sredstva za dodatne programe vrtca, ki po metodologiji za izračun cene ne sodijo med elemente cene, so bila v planu 2019 načrtovana in namensko porabljena v višini 3.600 €.

Osnovne šole v Trbovljah v povezavi s projektom »Občina po meri invalidov«:

Na **OŠ Tončke Čeč (OŠ TČ)** v letu 2019 niso posebej organizirali predavaj s področja drugačnosti in invalidnosti. Se pa njihovi strokovni delavci individualno udeležujejo strokovnih izobraževanj, ki zajemajo delo z učenci s posebnimi potrebami. Na šoli je bilo v osnovnošolski program z nižjim izobrazbenim standardom v letu 2019 vključenih 19 učencev, kar 46 učencev pa je bilo učencev s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na osnovnošolskem programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Zaradi specifičnih težav imata dva otroka spremljevalca, ostali pa so deležni prilagoditev, kot so zapisane v odločbah o usmeritvi. Vsi učenci imajo izdelan individualiziran program, v skladu z odločbami za posamezno šolsko leto.

Velika pridobitev za učence OŠ TČ je multisenzorna soba ali snoezelen. Gre za posebno sobo, ki jo v svoje programe vključuje vse več šol in različnih ustanov tudi v Sloveniji. Uporabnikom so namreč na voljo pripomočki s stimulativnim delovanjem na vid, sluh, vonj in tip. Šolarji kot eni od uporabnikov se srečujejo z različno svetlobo, svetlobnimi efekti, barvami, vzorci, zvoki, vonji in glasbo. Namen tega je pridobivanje različnih čutnih in ravnotežnih občutkov. Pozitivni učinki tega so tako izboljševanje razpoloženja, pozornost, koncentracija, spomin, zmanjševanje vedenjskih težav, izboljševanje kvalitete življenja in podobno. Začetki snoezelena oziroma tovrstnega pristopa izhajajo z Nizozemske. Prvotno so ga uporabljali v ustanovah s težje duševno prizadetimi osebami, zaradi pozitivnih učinkov tudi pri ostalih pa se je terapija razširila tudi na pedagoškem in rehabilitacijskem področju. Izjemen projekt na OŠ TČ je leta 2018 podprla tudi Občina Trbovlje in v ta namen prispevala 4.110 €.

Dostopnost za invalide in otroške vozičke je na **OŠ Ivana Cankarja Trbovlje (OŠ IC)** urejena. Za invalide na vozičkih je urejen dostop do šolskih vrat, v avli pa se že pojavijo stopnice (brez klančine). Edini vhod, ki bi vstop v šolo omogočil tudi invalidom na vozičkih, je skozi požarna vrata v pritličju šole, kjer je tudi klančina. Na ta način bi bil učencem omogočen vstop v pritličje šole. Šolska stavba ima štiri etaže (klet, pritličje, prvo in drugo nadstropje), ki so povezane s stopniščem, prav tako pa na šoli ni dvigala ali kakršnihkoli drugih pripomočkov, ki bi invalidom omogočali lažje gibanje, niti posebej urejenih sanitarij za invalide na vozičku. Trenutno na šoli nimajo gibalno oviranega učenca.

Strokovni delavci šole odgovorno in sistematično uporabljajo interdisciplinarne vidike razumevanja hendikepiranosti (pravni, socialno-psihološki ter pedagoški vidik). Učence seznanjajo in vzgajajo v smeri spoštovanja različnosti. V luči teh načel strokovni delavci šole delujejo že v okviru konkretnih učnih situacij, še posebej pa v okviru naravoslovnih dni in drugih specifično usmerjenih aktivnosti ter v okviru ur oddelčne skupnosti. V primeru nerazumevanja, netolerantnosti ali celo konfliktnih situacij takoj ustrezno reagiramo.

V 8. in 9. razredu so novembra 2019 gostili dva predstavnika Zavoda Vozim, ki sta predstavila posledice nepremišljenega oziroma nevarnega obnašanja v prometu. Osebna izpoved invalida na vozičku se je močno dotaknila vseh udeležencev delavnice.

Zaradi želje po premagovanju stereotipov o drugačnosti in tudi zaradi sodelovanja v mednarodnem projektu Solidarni z naravo in drug z drugim se je šola, tako kot vsako leto, povezovala z učenci OŠ dr. Slavka Gruma iz Zagorja in z varovanci VDC Zagorje (medsebojni obiski, skupne delavnice, sprejemanje drugačnosti, učenje solidarnosti).

Na šoli je od 282 učencev kar 23 učencev s posebnimi potrebami, ki jim nudijo različne oblike pomoči za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj s strani logopeda in/ali specialnega pedagoga in/ali psihologa (pedagoga) ter za premagovanje učnih primanjkljajev s strani učitelja. V okviru pouka imajo različne prilagoditve, glede na njihove potrebe: dodatna razlaga, fotokopije zapiskov, barvni listi, podaljšan čas pisanja testov, povečana pisava na učnih listih, napovedano ocenjevanje, ocenjevaje izven razreda, ocenjevanje po delih itd. V skladu z izvajanjem kontinuuma učne in druge pomoči pa se lahko udeležujejo raznih oblik pomoči: dopolnilni pouk, individualna in skupinska pomoč, pomoč v oddelkih podaljšanega bivanja, svetovalne storitve otrokom in družini.

Nekateri strokovni delavci šole so se, zaradi povečanih potreb po delu z učenci s posebnimi potrebami (čustvene, vedenjske motnje) izobraževali v okviru stalnega strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih v vzgoji in izobraževanju. Za otroke, ki imajo izrazite težave z umiranjem, so jeseni 2019 uredili, s sredstvi finančnega presežka občinskih sredstev za leto 2018, multisenzorno sobo, ki pomeni dodano vrednost pri delu z otroki, ki se spopadajo z različnimi omejitvami.

V letu 2019 na **OŠ Trbovlje (OŠT)** niso izvedli posebnih predavanja na temo invalidnosti, v vseh pomembnejših dokumentih šole pa imajo zapisano, da sprejemajo drugačnost, se medsebojno spoštujejo, razvijajo kritično mišljenje. Tovrstne vsebine so vključene v učne načrte nekaterih predmetov, še več pa se o njih pogovarjajo na oddelčnih skupnostih. Po potrebi o posameznih temah v posameznih razredih spregovorijo tudi šolske svetovalne delavke, ki pripravijo igre vlog, okroglo mizo, delavnice.

Že v letu 2015 je bila pri OŠT urejena klančina za invalide, ki omogoča lažji dostop do telovadnice, poslovnih prostorov šole in nekaterih učilnic. Višji nivoji šole so za invalidne osebe še vedno težko dostopni. V letu 2016 so na podružnični šoli Alojza Hohkrauta v sodelovanju z Občino Trbovlje poskrbeli za stopniščni vzpenjalnik, ki omogoča dostop v višja nadstropja šole. V tem šolskem letu nimajo gibalno oviranega učenca, imajo pa veliko učencev s posebnimi potrebami, ki potrebujejo spodbudno okolje in obilo dodatne strokovne pomoči.

Srednji šoli v Trbovljah v povezavi s projektom »Občina po meri invalidov«:

V šolskem letu 2019/20 je v programe **Gimnazije in ekonomske srednje šole Trbovlje (GESS)** vključenih 17 dijakov s posebnimi potrebami, od tega je 7 dijakov z dolgotrajno boleznijo, 6 dijakov s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 3 dijaki s težavami na obeh omenjenih področjih in en dijak z govorno jezikovno motnjo. Ker je po veljavnem Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami dodatna strokovna pomoč učitelja v 4-letnih srednješolskih programih dodeljena le izjemoma (pri odsotnosti nad 2 meseca pri dolgotrajno bolnih), so najpogostejše prilagoditve: podaljšan čas in poseben prostor pri ocenjevanju, dogovorjeno in napovedano ustno ocenjevanje, prilagojen sedežni red, v primeru daljših odsotnosti zagotovljena gradiva, zmanjšano število ustnih ocen in podaljšanje ocenjevalnega obdobja, razumevajoče in spodbudno okolje, upoštevanje psihofizičnega stanja in sprememba termina ocenjevanja v primeru poslabšanja, prilagoditve pisnih gradiv ipd.

V letu 2019 so organizirali preventivno delavnico »Mind the Mind«, ki je namenjena destigmatizaciji oseb z duševnimi motnjami. Delavnico je izvedla študentka psihologije 25. 4. 2019 za dijake 2. letnikov.

Za dijake 3. letnikov so 21. 5. 2019 organizirali predavanje na temo varnosti v prometu »Še vedno vozim, vendar ne hodim«. Izvedel ga je paraplegik – uspešen udeleženec na športnih tekmovanjih za gibalno ovirane, ki je doživel hudo prometno nesrečo. Dijaki so izredno dobro sprejeli to predavanje in občudovali njegovo voljo pri spoprijemanju z ovirami.

Na **Srednji tehniški in poklicni šoli Trbovlje (STPŠ)** se izobražuje 49 dijakov z odločbo o različnih prilagoditvah, le nekaterim pa pripada tudi strokovna pomoč v obliki dodatne učne pomoči. Vsem ostalim učno pomoč prav tako poskušajo nuditi. Odkar žal nimajo več zaposlene osebe za učno pomoč po programu javnih del je to bistveno težje oziroma ne morejo zagotavljati pomoči v takšnem obsegu kot prej. Imamo dva gibalno ovirana dijaka, ki jima prilagajamo tudi urnik in prostor, kolikor se le da. Druge prilagoditve so: podaljšan čas pisanja, tehnično prilagojena gradiva, poudarek na določeni obliki ocenjevanja (ustno/pisno), določen sedežni red, svetovalna dejavnost, dodatna strokovna pomoč, dodatna strokovna pomoč pri pedagogu. Prilagajajo tudi razmestitev pouka po učilnicah.

STPŠ je v novembra sodelovala pri projektu Izobraževalnega centra Eksena, z naslovom Mednarodni dan strpnosti – dan za strpnost in prijateljstvo. Na delavnici so se profesorji z dijaki pogovarjali o strpnosti in nestrpnosti, zatem pa so dijaki ustvarili pisne izdelke na to temo, ki so jih na šoli ob koncu delavnice tudi razstavili. Namen delavnice je bil ozavestiti pomen strpnosti in spodbuditi medsebojno spoštovanje, sprejemanje, razumevanje in prijateljstvo. Dijaki so s svojimi izdelki lahko sodelovali v natečaju ter s tem pridobili možnost častnega sprejema pri varuhu človekovih pravic.

Septembra 2019 pa se je STPŠ pridružila podnebnemu štrajku. Poleg tega, da so šola odgovornih, strpnih in solidarnih ljudi, so tudi tehniška šola. In kot takšna se zavedajo velike odgovornosti za trajnostni razvoj in posledice, ki jih lahko prinese zloraba tehnike.

Za prevoze osnovnošolcev v šolo je bilo v letu 2019 porabljenih 279.647 €. **Občina Trbovlje** je v skladu z zakonodajo zagotavljala brezplačen prevoz v šolo osnovnošolcem, ki so od šole oddaljeni več kot 4 km, oziroma manj, če ni varne poti. V šolo se je dnevno vozilo okoli 200 osnovnošolcev. Poleg tega pa je občina sofinancirala tudi prevoze trboveljskih učencev v OŠ dr. Slavka Gruma Zagorje, ki izvaja program OŠ z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program vzgoje in izobraževanja.

Občina Trbovlje že od leta 2002 razpisuje občinske štipendije za študente na dodiplomskih študijskih programih. Sredstva za štipendije so bila v letu 2019 porabljena v višini 18.146 €. V letu 2009 je bil sprejet nov Pravilnik o dodeljevanju občinskih štipendij, v katerega je občina prvič vključila tudi štipendije za študenta oziroma študentko s posebnimi potrebami. V

šolskem letu 2018/19 sta bili razpisani dve tovrstni štipendiji. Naši ideji o štipendiranju oseb s posebnimi potrebami je sledilo kar nekaj slovenskih občin.

8. Zaposlovanje invalidov

Temeljno načelo demokratične družbe je zagotoviti invalidom enake pravice in možnosti, da dobijo in tudi obdržijo zaposlitev po svoji izbiri ter glede na svoje sposobnosti. Osebe s posebnimi potrebami so ena najbolj ranljivih skupin na trgu dela, ki se pri zaposlovanju in razvoju poklicne kariere soočajo s še posebej velikimi težavami.

Zaposlitev predstavlja temelj socialne varnosti posameznika, delo pa omogoča sredstva za preživljanje, udejstvovanje v družbi in možnost samouresničitve. Brezposelnost tako ne povzroča le materialnih težav, ampak tudi socialne in čustvene pritiske na posameznika in na skupnost, v kateri ta živi.

Zaposlovanje invalidov v Sloveniji je stalen problem, saj je njihov položaj na trgu dela še vedno precej neugoden. Država skuša z določenimi ukrepi spodbujati zaposlovanje invalidov; tako s pravico do rehabilitacije, s prilagoditvijo delovnih mest za delo invalidov in s kvotnim sistemom.

Tako kakor izobrazba sta tudi delo in zaposlitev za invalide ključnega socialno-ekonomskega pomena pri samostojnem življenju. Zaradi nižje izobrazbe imajo običajno manjše izhodiščne možnosti pri zagotavljanju zaposlitve, službo hitreje izgubijo in težko napredujejo. Omejitve pri delu zaradi zmanjšane ali omejene delovne zmožnosti dodatno postavljajo invalida v slabši položaj pri vključevanju na trg delovne sile. Zaradi omejitev potrebuje ustrezne prilagoditve delovnega mesta in delovnega okolja. Zato je treba zagotavljati ukrepe, ki bodo invalidom omogočali večjo zaposljivost z različnimi programi in usposabljanjem. Delodajalce je treba seznaniti z možnostjo prilagoditve delovnega okolja in delovnega mesta, invalide pa spodbujati k dejavnemu iskanju zaposlitve.

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov nalaga Zavodu RS za zaposlovanje vrsto dejavnosti na področju ugotavljanja in zaposlovanja invalidov. Po tem zakonu je zavod pristojna institucija, ki določeni skupini oseb z okvaro zdravja in zmanjšano delovno zmožnostjo, ki sicer po drugih predpisih ne more pridobiti statusa invalida, le-tega ugotovi po določenem, predpisanem postopku in odloča o drugih pravicah invalida. Govorimo o postopkih odločanja za priznanje statusa invalida, priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in ugotavljanja zaposljivosti.

V **DC Šent** je bilo v program »Socialna vključenost« v letu 2019 vključenih 7 posameznikov z odločbo o nezaposljivosti po zaključeni zaposlitveni rehabilitaciji. So edini izvajalec tega programa v Trbovljah. Program se je izkazal kot nujno potreben v lokalnem okolju, saj posameznikom prinaša možnost zaposlitve v varnem, strukturiranem okolju in hkrati preko izvajanja naročenih del nudi sodelovanje s podjetij v lokalnem okolju, ki na ta način spoznavajo tudi področje duševnega zdravja in zaposlovanja težje zaposljivih oseb, s tem pa se pomembno razbija stigma, ki jo prinašajo težave v duševnem zdravju in uresničuje njihovo poslanstvo.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje – Območna služba Trbovlje spremlja podatke o številu vključenih v zaposlitveno rehabilitacijo le na nivoju celotne Območne službe, ki obsega urade za delo Trbovlje, Hrastnik, Zagorje ob Savi in Litija oziroma istoimenske upravne enote. V letu 2019 je bilo v zaposlitveno rehabilitacijo vključenih skupaj 71 oseb, konec decembra je bilo vključenih še 33 oseb; ocenjujejo pa, da je približno tretjina oseb vključenih iz občine Trbovlje.

Podatke o številu prijavljenih invalidov v evidenci brezposelnih vodijo ločeno po uradih za delo in tako je bilo konec decembra v Območni službi Trbovlje prijavljenih 352 invalidov, od tega v občini Trbovlje 129.

Javna dela se kot poseben program aktivne politike zaposlovanja izvajajo v okviru ukrepa kreiranja delovnih mest, ki je namenjen spodbujanju delovne in socialne vključenosti ter izboljšanju usposobljenosti in delovnih veščin ranljivih skupin brezposelnih oseb.

Partnerji pri izvajanju programov javnih del so poleg Zavoda RS za zaposlovanje, še naročniki (Občina) in izvajalci programov javnih del.

Za vsak program javnega dela mora obstajati javni interes. Obstoj javnega interesa zagotavlja naročnik programa javnega dela. Naročniki so občine, pristojna ministrstva ali ustrezna strokovna organizacija (npr.: NUK, Univerza, ipd.). Javna dela lahko izvajajo neprofitni delodajalci.

Občina Trbovlje je preko programov javnih del omogočila zaposlitev ljudem, ki jim je potrebno zagotoviti sredstva za pokrivanje stroškov razlike plač udeležencev (25 %) in regres za letni dopust. Za udeležence, katerih plača ne dosega minimalne plače, pa je potrebno še plačati prispevke za socialno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja prispevke za socialno varnost in kot osnovo upošteva minimalno plačo.

Občina Trbovlje podpira aktivno politiko zaposlovanja preko javnih del in v bistvu vsem izvajalcem, ki so zainteresirani za izvajanje javnih del, to tudi omogoči. Tudi v letu 2019 so bili na ta način zaposleni javni delavci v neprofitnih organizacijah (različna društva, zavodi, socialna podjetja). V program javnih del je bilo vključenih tudi nekaj invalidnih oseb, za financiranje je občina namenila 87.186 €.

Občina Trbovlje je sofinancirala izgradnjo VDC Zagorje ob Savi, kjer so pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete zaposleni tudi občani Trbovelj. V lanskem letu je bilo v VDC Zagorje vključenih 34 uporabnikov iz Trbovelj, od tega 32 v socialnovarstveni storitvi varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji in 2 v programu socialna vključenost (nezaposljive osebe). Občina Trbovlje je zaposlenim v VDC omogočila brezplačen prevoz v višini 9.000 €.

V letu 2019 je **Občina Trbovlje** izpolnila svoje obveznosti glede nadomestne izpolnitve kvote, saj ima občina dolžnost zaposlovanja invalidnih oseb 2 % od celotnega števila zaposlenih. Z invalidskim podjetjem SINET d. o. o. ima sklenjeno pogodbo o poslovnem sodelovanju za nadomestno izpolnitev kvote.

9. Stalna materialna varnost in spodbujanje aktivnega delovanja

Invalidi so izpostavljeni večjemu tveganju revščine kakor drugi ljudje, še posebej se to izraža v zadnjih letih globalne finančno-gospodarske in javno-dolžniške krize na evrskem območju. Zato je treba sprejemati ustrezne ukrepe za socialno varnost, da bi zagotovili ustrezno življenjsko raven invalidov. Pri tem je treba upoštevati, da se invalidi in njihove družine ali bližnji pogosto srečujejo z višjimi stroški, ki nastanejo zaradi invalidnosti, kakor drugi ljudje.

V mesecu juniju 2015 smo na Občini Trbovlje odprli »Občinsko blagajno«, ki je namenjena občanom za plačevanje položnic brez provizije. Občani lahko plačujejo položnice za storitve nekaterih javnih zavodov in drugih uporabnikov. Občinska blagajna je odprta dvakrat tedensko, za njeno delovanje pa smo v letu 2019 porabili 2.310 €, kar se nanaša na tekoče stroške za delovanje (vzdrževanje licenčne programske opreme, storitve odvoza denarja,

najem dnevno nočnega trezorja). Prostor je v pritličju, tako da je omogočena nemotena uporaba tudi gibalno oviranim osebam.

Starši s stalnim prebivališčem v naši občini so v letu 2019 prejeli za novorojenčka darilne bone v vrednosti 60 €, darilni bon za enoletno članarino v Knjižnici Toneta Seliškarja Trbovlje in mesečni koledar, avtorja Jožeta Ovnika. Za ta namen je občina namenila 8.154 €.

Glede na težko socialno situacijo v naši občini je potrebno občanom zagotoviti tudi oblike pomoči za premostitev trenutne socialne ogroženosti. V ta namen vsako leto občina sklene pogodbo z Območnim združenjem Rdečega križa Trbovlje (OZ RKT). Tudi v letu 2019 je bila z OZ RKT sklenjena pogodba o dodeljevanju različnih oblik socialnih pomoči (plačilo položnic za elektriko, komunalne storitve, najemnino, zavarovanja in nabava prehrabnih paketov). Skupno smo iz proračuna za ta namen porabili 10.984 € sredstev. Znesek seveda ne zadostuje za pokritje vseh potreb naših socialno šibkih občanov, vsekakor pa bistveno pripomore k lažšanju trenutnih socialnih stisk.

Občina Trbovlje je za plače in materialne stroške za delovanje OZ RKT v letu 2019 namenila 56.806 €. Sredstva so bila namenjena za plače zaposlenih delavk, za plačilo materialnih stroškov (komunalne storitve, najem prostorov, električna energija itd.). OZ RKT je vse leto izvajal svojo osnovno humanitarno dejavnost – pomoč socialno in drugače ogroženim občanom Trbovelj, krvodajalstvo, izobraževalne programe itd. V okviru OZ RKT deluje tudi Menažka, kjer se razdeljujejo viški hrane iz Mercatorja, Spara in Tuša. Hrano iz trgovin v Menažko pripeljejo prostovoljci OZ RKT. Dnevno se v razdelilnici oglasi med 30 in 40 ljudi, ki so vpisani v sistem oziroma svoj status dokažejo z odločbo.

Za subvencije stanarin upravičencem je bilo iz proračuna **Občine Trbovlje** porabljenih 227.400 € sredstev. Vlagatelji pridobijo pravico do subvencije najemnine z odločbo o upravnem postopku, če izpolnjujejo z zakonom predpisane pogoje. Število vlagateljev, ki izpolnjujejo pogoje, pa je odvisno od socialnega statusa, ki je prav tako odvisen od različnih dejavnikov.

Občina Trbovlje je v letu 2019 novemu najemniku, ki je pridobil pravico do dodelitve stanovanja na podlagi uvrstitve na listo A po objavljenem Javnem razpisu za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem, še pred vselitvijo prilagodila vhod v WC in kopalnico s tuš kabino prilagojeno invalidni osebi.

V letu 2019 je **Občina Trbovlje** namenila za subvencioniranje mesečnih vozovnic za upokojence 9.573 €. Vozovnice so bile namenjene upokojencem ter slepim in slabovidnim ter njihovim spremljevalcem. Slednji k vlogi za subvencioniranje mesečne vozovnice podajo tudi dokazilo o stopnji okvare vida, mnenje o tem poda pa tudi Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ljubljana. V obravnavanem letu se je subvencioniralo več kot 250 vozovnic mesečno.

Občina Trbovlje poskuša slediti trendom trajnostne mobilnosti in biti obenem prijazna do vseh občanov, tudi do starejših in invalidov.

V luči zasledovanja tega cilja je že pred leti uvedla Linijo Terezn'čan in omogočila prijaznejši, prijetnejši in hitrejši dostop do trgovin, zdravnika in drugih opravkov vsem, ki živijo na širšem območju Terezije. To območje je gosto poseljeno s starejšo populacijo, v neposredni bližini so namreč stanovanja Nepremičninskega sklada Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije in pa DUFS. Za prevoze na tej liniji je občina v letu 2019 porabila 17.011 €.

10. Družinsko življenje in spoštovanje osebne integritete

Občina želi tudi gibalno oviranim otrokom v Trbovljah omogočiti aktivno preživljanje prostega časa v mestnem parku, možnost igre, vključevanje v družbo ter spoznavanje novih prijateljev, je že pred leti postavila gugalnico za invalidne osebe. V letu 2019 je bila gugalnica deležna popravila, saj je bilo treba izvesti celostno obnovo delov, ki so najbolj izpostavljeni uporabi.

V Trbovljah deluje prvi center ponovne uporabe v Zasavju poimenovan »Stara šola«. S socialnim podjetništvom se ustvarjajo nova delovna mesta za ranljive skupine oseb ter opravljajo družbeno koristne dejavnosti. V trgovinico »Stara šola« na tržnici lahko občani prinašajo predmete (pohišstvo, posoda, knjige, televizija, glasbeni stolp, hladilnik, svetilke,...), ki jih ne potrebujejo več, a so še popolnoma dobri za nadaljnjo uporabo. V centru bodo tiste stvari, ki morda ne delujejo, popravili, polepšali ter jih po izredno skromnih cenah oddali naprej. Trgovinico so občani sprejeli, saj se zavedajo, da marsikaj kar imamo doma, ni odpadek.

Poleg rednih aktivnosti zaposlitve pod posebnimi pogoji, ki se izvaja v VDC Zagorje (lastni izdelki, kooperacija), ki je za uporabnike izjemnega pomena za občutek lastne vrednosti, zmožnosti ustvarjanja dodane vrednosti, so imeli v letu 2019 za uporabnike organiziranih tudi veliko prostočasnih športnih in kulturnih aktivnosti. Udeležili so se lahko letovanja, zimovanja in izletov. V Delavski dom Trbovlje hodijo njihovi uporabniki tudi na gledališki abonma.

VDC Zagorje je 2. 10. 2019 organiziral tradicionalno prireditev »8. tek in hoja za upanje«. Tek in hoja za zdravje in socialno vključevanje vseh je privabilo 1500 udeležencev iz več kot 30 organizacij. Zasavski VDC organizira prireditev pod okriljem Europa Donna Slovenija in je dostopen tudi invalidom in starejšim. Na dogodku ni manjkalo trboveljskih občanov, predvsem članov DIT in Skupine za samopomoč bolnikov z rakom Trbovlje, družbo pa so jim delali še otroci iz OŠ Tončke Čeč, OŠ Ivana Cankarja in OŠ Trbovlje ter dijaki GESŠ Trbovlje, ki so na kraj dogodka v Europark prišli peš. Prostovoljni prispevki so bili namenjeni nakupu bobath mize za fizioterapevtsko obravnavo uporabnike zasavskega VDC.

11. Udejstvovanje na področju kulture

Kultura je nedvomno ena najpomembnejših značilnosti človeka, je njegov svet, v njej se človek razvija in z njo se tudi razlikuje od drugih bitij. Kultura je ogledalo naših vrednot in našega sveta. Zato je treba z ustrezno kulturno politiko omogočiti vsem ljudem enake možnosti dostopanja do kulture in njenega sooblikovanja.

Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje (DDT) dobro sodeluje z DIT, saj gibalno oviranim osebam zagotavljajo brezplačen ogled vseh kulturnih dogodkov. Prav tako pa pomaga invalidskim organizacijam z brezplačnim najemom prostorov za izvedbo njihovih dogodkov enkrat letno. Gledališka dvorana je opremljena z indukcijsko zanko, kar omogoča spremljanje različnih dogodkov tudi tistim, ki uporabljajo slušni aparat. V Virtualnem muzeju rudarstva 4. Dritl so voden ogled prilagodili tako, da je dostopen tudi za osebe na

invalidskem vozičku. Predstavitveni film je opremljen s podnapisi in tako prilagojen osebam z motnjami sluha. Vhodi v prostore DDT so opremljeni z novimi napisi v Braillovi pisavi.

Tudi **Kulturno društvo Svoboda Trbovlje** omogoča brezplačen vstop na vse njihove prireditve gibalno oviranim osebam.

V **Knjižnici Toneta Seliškarja Trbovlje (KTS)** se močno zavedajo skupine prebivalcev, ki ima drugačne potrebe od večine prebivalcev naše občine. V največji meri se trudijo te potrebe ugotavljati in posameznikom ter skupinam tudi pomagati, da bo njihova uporaba knjižnice in njenih storitev kar najboljša. Oddelek za odrasle je dostopen za invalide na vozičkih, tako z vidika klančin kot avtomatskih vrat pred glavnim vhodom. Na tem oddelku je omogočen tudi dostop do knjižničnega gradiva, postavljenega v prostem pristopu. V knjižnici imajo invalidne osebe brezplačno članstvo, kar dokazujejo z veljavno odločbo. Na oddelku za odrasle je organiziran tudi otroški kotichek, kjer je izbor otroških knjig, ki si jih lahko izposodijo gibalno ovirani otroci in jim tako ni potrebno premagovati stopnic, ki vodijo na mladinski oddelek. KTS nekajkrat letno organizira humanitarne akcije, kjer zbirajo različne dobrine, ki jih nato predajo humanitarnim organizacijam, vse leto pa skrbijo tudi za številne kulturne dogodke (literarne večere, potopisna predavanja, pogovor, predstavitve, predavanja), ki so za vse obiskovalce brezplačna.

KTS je opremljena z elektronsko povečevalno lupo, ki se nahaja na oddelku za odrasle v čitalnici. Na oddelku za odrasle so za obiskovalce od decembra 2018 na voljo korekcijska očala, ki si jih lahko izposodijo za lažje iskanje gradiva ali branje v čitalnici.

Na oddelku za odrasle in v enoti Dom svobode so pozorni, da uporabnikom, ki slabo vidijo ponudijo gradivo z večjimi črkami. Na mladinskem oddelku imajo posebej označeno gradivo, ki je primerno za uporabnike z disleksijo. Na oddelku za odrasle imajo tudi zbirko zvočnih knjig, ki jo redno dopolnjujejo. Ponujajo možnost glasnega branja uporabnikom, ki sami (zaradi takšnih ali drugačnih težav) ne zmorejo ali ne želijo prebirati različnih vsebin.

Zaposleni v KTS se udeležujejo različnih predavanj in izobraževanj, ki jih organizirajo v KSS z namenom izboljšati kakovost knjižničnih storitev za slepe in slabovidne uporabnike. Zanje so pripravili tudi seznam gradiva, ki je kakovostno in bi bilo primerno za preoblikovanje v zvočne knjige. V dar so prejeli zvočne knjige, ki jih z veseljem ponujajo njihovim članom.

Šent in KTS organizirata posebno vodenje po knjižnici, prilagojeno uporabnikom oziroma članom društva in jim tako približajo knjižnico, njeno dejavnost in gradiva, ki bi jih utegnili zanimati. V okviru knjižnične domoznanske dejavnosti so člani in mentorji Šent svoje delo že predstavili v čitalnici knjižnice, v okviru vodenega pogovora in predstavitve.

Knjižnica sodeluje tudi z DUFS Trbovlje in v njihove prostore mesečno dostavlja knjižnično gradivo, ki si ga oskrbovanci lahko izposodijo. Skrbijo, da je gradivo tematsko primerno in aktualno.

Nova oblika sodelovanja z VDC Zagorje se imenuje Mavrična bralnica. Srečanja potekajo enkrat mesečno, prisotni pa so zainteresirani uporabniki in njihovi mentorji ter bibliotekarke KTS, ki prebirajo izbrano literaturo in se pogovarjajo o prebranem. Cilj projekta je varovancem ponuditi varno in toplo okolje ter sproščeno vzdušje, jih pritegniti k branju in jim s pomočjo prebiranja literarnih del pokazati čarobni svet branja, knjig ter ustvarjanja ob prebranem in slišanjem.

Za sofinanciranje programov društev, ki se ukvarjajo z ljubiteljsko kulturno dejavnostjo, je Občina Trbovlje v letu 2019 porabila 30.610 €. Sredstva so bila dodeljena 25 društvom iz občine Trbovlje na podlagi javnega razpisa.

Za delovanje Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti - Območne izpostave Trbovlje, Zveze kulturnih društev Trbovlje in KUD Delavska godba Trbovlje pa je bilo v letu 2019 namenjenih 24.300 €.

Društva, javni sklad in zveza so sredstva porabila za izvajanje svoje redne dejavnosti, za udeležbo na revijah, srečanjih, tekmovanjih, za strokovne sodelavce ter za organizacijo prireditev.

Društvo upokojencev Trbovlje je na javnem razpisu sodelovalo s tremi sekcijami: pevski zbor, sekcijo za literarno dejavnost ter sekcijo za ročna dela. Dve sekciji pa na področju kulture delujeta tudi pod okriljem Društva invalidov Trbovlje, pevska zbor in sekcija za ročna dela.

12. Udejstvovanje na področju športa

Šport ne sme biti ekskluzivna pravica določene družbene skupine, pač pa priložnost za vse, da se skozi gibanje ali miselne aktivnosti razvijajo glede na svoje zmožnosti. Predstavljati mora prostor socialne vključenosti, enakopravnosti in razvoja vsakega člana družbe, pa naj se želi ukvarjati z vrhunskim športom ali športno rekreacijo.

Pomembno je, da se invalidom zagotovijo enake možnosti za rekreacijo in šport. To pomeni, da se zagotovi dostopnost do športnih objektov in da se finančno podpre prilagojene športne in rekreativne programe za invalide. Športne in rekreativne dejavnosti je potrebno prilagoditi potrebam, glede na telesne zmogljivosti in raven invalidnosti. Invalidom, ki so pripravljeni tudi tekmovali, pa je le-to treba omogočiti. Pri invalidih - športnikih je običajno še bolj kot pri zdravih razvita tekmovalna strast, samodisciplinarnost, samospoštovanje in tovarištvo.

Javni zavod Zavod za šport Trbovlje ima večino objektov, ki jih ima v upravljanju prilagojenih uporabi invalidov. Med te objekte sodijo Športna dvorana Polaj, Športni park Rudar, Letno kopališče Trbovlje itd.

Na vseh športnih objektih, ki so v upravljanju ZŠT je dostopnost za invalide primerno urejena. Prav tako so na vsakem objektu vsaj ene urejene sanitarije za invalide, ŠD Polaj ima dvoje tovrstno urejenih sanitarij.

Pomoč invalidskim ter humanitarnim organizacijam je v ZŠT stalnica. Tako pomagajo oziroma sodelujejo z Mladinskimi centri Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, društvom Šent, DPM Trbovlje, CSD Zasavje in VDC Zagorje ob Savi. Pomagajo tako z brezplačnim najemom športnih objektov kot z brezplačnimi vstopnicami za letno kopališče.

ZŠT se že nekaj časa trudi postaviti dvigalo za spust in dvig invalidov v bazen letnega kopališča v Trbovljah, vendar zaradi pomanjkanja sredstev to še ni realizirano. Vendar ne bodo odnehali in se bodo še naprej trudili pridobiti potrebna sredstva s pomočjo donatorjev, sponzorjev in Zvezo invalidov Slovenije in verjamejo, da jim bo v doglednem času uspelo.

V letu 2019 je pet športnih društev, ki se ukvarjajo s športom invalidov in otroki s posebnimi potrebami pridobilo sredstva v okviru javnega razpisa za sofinanciranje športnih programov v občini Trbovlje. Vseh pet društev (Atletski klub Rudar, Društvo invalidov Trbovlje, Društvo vojnih invalidov Zasavje, Ribiška družina Trbovlje in Strelsko društvo 1956 Trbovlje) je sredstva namenilo predvsem za rekreativne in interesne dejavnosti, kot so ribolov, strelstvo, balinanje, pikado, itd. V navedene aktivnosti je bilo vključenih 200 udeležencev.

Vključenost športnikov invalidov v društvo pomaga premagovati predsodke in strahove pred to populacijo, ki so predvsem posledica nepoznavanja življenja invalidov zaradi njihove

socialne izoliranosti, kar velja tako za otroke kot tudi odrasle. Spodbuja tudi medsebojno druženje in spoznavanje na društvenih prireditvah, kar pomeni polnopravno socializacijo invalidov. Za društvo oziroma ponudnika športa in rekreacije to v končni fazi pomeni boljšo podobo v okolju v katerem se nahaja, saj preko raznovrstnosti programov skrbi za dobrobit celotne populacije.

Na tak način je vsem omogočeno redno vključevanje in ohranjanje psihofizičnih sposobnosti. Poskrbljeno je tudi za tekmovanja, ki so tako lokalnega, regijskega kot tudi državnega pomena. Občina s sofinanciranjem dejavnosti javnih zavodov tako omogoča vadbo športnim društvom v telovadnicah osnovnih šol in ŠD Polaj, ob različnih večjih športnih prireditvah in dogodkih pa občina društvom zagotavlja dodatna sredstva ter drugo pomoč.

13. Verske aktivnosti

Dostop za invalide v župnijsko cerkev, v župnišče in v prostore Karitasa je primerno urejen. Za cerkvijo Sv. Martina je urejeno in ustrezno označeno parkirišče za invalida.

14. Zaključek

Še bi lahko naštevali številne aktivnosti in bogastvo vsebin ter izvajalce, ki v lokalni skupnosti pripomorejo k temu, da lahko vsako leto potrdimo naziv »Občina po meri invalidov«. Razvidno je, da je Občina Trbovlje že na začetku s svojim akcijskim načrtom prodrla na vsa področja življenja, da je znala aktivirati vse dejavnike in jih ozavestiti o njihovi odgovornosti. Posebej velja poudariti, da z vsakoletnim udejanjanjem akcijskega načrta na svoj način povezuje civilno družbo.

Po vseh aktivnostih širše lokalne skupnosti na področju invalidov lahko trdimo, da raznovrstna dejanja kažejo, da se je odgovornost vseh povečala, kar predstavlja trden temelj za nadaljevanje dela v prihodnosti, ne le v dobro invalidov, socialno prikrajšanih in tistih na obrobju družbe, temveč vseh občanov – za sožitje.

Pripravila:

Mateja CAMPLIN TAHIROVIČ
višja svetovalka za družbene dejavnosti

Maja KRAJNIK
Podžupanja

po pooblastilu št. 032-2/18-8
z dne 13. 12. 2018